

מג:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

כב א ב מ"י פ"י מה"ל
סוף תמונ' ה' ע' וה"ל
י' תמונ' פ"ט ח':

מוסף רש"י

היה גדי כפות לו.
לגדו, ועבד סמוך לו.
לגדו, ונשרף עמו
חיוב. אגדי ואגדי לפי
ש"אין לו דין מיתה כשכל
העבד שיהיה לו לגבות
הגדי (בב' ט"ז) חייב על
הגדי, דענפי חיים נמי
אחריו מלא הקמה, ומסו
דקס ליה דכרעה מיתה
ליכא למטעיה, ולפי
חייב מיתה על העבד
דחולל וחיט כפות היה
לו לגבות, ופטור היה
ממיתה ומשלמין (לפ"ט
ט"ז). עבד כפות לו
וגדי סמוך לו כ"י
פטור. אפילו על הגדי
ועל הגדי, חייב מיתה
על העבד, דכתיב (שמות
כ"א) וקם יתקם, וקם ליה
בדרעה מיתה, ואפילו לא
החריב בו אשתי הרכב, הו
ק"ל דחייב מיתה שצנן
פטורין, ונגד לא ש"י לו
כן כפות לגבות כפות,
ואידי דנקט בעבד נקט
נגדי (לפ"ט ט"ז) ובעיני
לעיר כ"ב). ויחולל דלמרי
נגדי נמי דוקא נקט סמוך
פטור, דהיה לו לגבות,
וכפי קאמר היה עבד
כפות לו או גדי סמוך
לו פטור, ואפי"ג דשטי
כפליה פקס ש"י (ס"ג) שזרי
כחמוט, דאם הויה נחל
עליו ושקף חייב, חס
הויה דהיה על גבי שור,
דלא היה לו לגדו לעול,
אלא הכי היה לו לגבות
(לפ"ט ט"ז).

אשור ש"א בכוונה. על פי עדים לשלם דמים כיון דשורו שלא
ככוונה אע"פ שאין יכול לנצל בשום ענין לדי כופר וקנס
משלם דמים אם כן נאש נמי משלם דמים אע"פ שאין יכול לנצל
בשום ענין לדי כופר ולא דוקא אשור שלא ככוונה דכ"ש אשור
ככוונה דאי ככוונה פשיטא ליה ללא
משלם דמים היכי דייק מההוא דעבד
כפות לו דפטור למהל היא ככוונה
ודוקא אליכא דמ"ד אשור משום ממונו
פריך דהויה דומיא דשור אבל למ"ד
אשור משום חלו היינו אדם המזיק:
וכי

מיהו בן חורין דמשלם כופר ע"פ עצמו והיכי
דמי דאי אתו סהדי ואסרירו ביה דקטל ולא
ידעי אי תם הויה אי מועד הויה ואמר מריה
דמועד הויה דמשלם כופר על פי עצמו היכא
דליכא עדים משלם דמים נבי עבד שאינו
משלם קנס ע"פ עצמו והיכי דמי דאי אתו
עדים ואסרירו ביה דקטל ולא ידעי אי תם הויה אי מועד הויה ואמר מריה
מועד הוא לא משתלם קנס ע"פ עצמו היכא דליכא עדים לא משלם דמים
מתיב רב שמואל בר רב יצחק כל שחייב בכין חורין חייב בעבד בין בכופר
בין במיתה כופר בעבד מי איכא אלא לאו דמים איכא דאמרי הויה מותיב
לה והויה מפרק לה איכא דאמרי אמר ליה רבה הכי קתני כל שחייב בכין
חורין ככוונה על פי עדים כופר חייב בעבד קנס וכל שחייב בכין חורין שלא
ככוונה ע"פ עדים דמים חייב בעבד שלא ככוונה על פי עדים דמים א"ל
רבא אי הכי אשור שלא ככוונה ע"פ עדים נשלם דמים ומנא ליה לרבא דלא
משלם אילימא מדרתנן ה"היה גדי פטור לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב
עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור האמר ריש לקיש כגון שהצית
בגופו של עבד דקם ליה בדרבה מיניה ואלא מהא דתניא חומר באש
מבבור שהאש מועדת לאכול בין דבר הראוי לה בין דבר שאין ראוי לה
מה שאין כן בבזר ואילו שהאש משלמת שלא ככוונה דמים מה שאין כן
בבזר לא קתני דלמא תנא ושייר אלא רבא גופיה אבעויי מבעינא ליה אשור
שלא ככוונה מי משלם דמים או לא מי אמרינן גבי שור הויה דבכוונה
משלם כופר שלא ככוונה משלם דמים אבל אשור דבכוונה לא משלם כופר
שלא ככוונה נמי לא משלם דמים או דלמא כיון דגבי שורו שלא ככוונה
אע"ג דליכא כופר משלם דמים נבי אשור נמי אע"ג דבכוונה לא משלם
כופר שלא ככוונה מיהת משלם דמים ולא ידעינן תיקו: כי אתא רב דימי
א"ר יוחנן כופר מה ת"ל יאם כופר לרבות כופר שלא ככוונה ככופר בכוונה
א"ל אביי אלא מעתה עבד נמי מה ת"ל יאם עבד לרבות עבד שלא
ככוונה בעבד ככוונה וכי תימא הכי נמי והאמר ריש לקיש שור שהמית את
העבד שלא ככוונה פטור משלשים שקלים א"ל ג"גברא אנברא קא רמית
כי אתא רבין א"ר יוחנן עבד מה תלמוד לומר אמ עבד לרבות עבד שלא
ככוונה בעבד ככוונה ולריש לקיש נמי נימא מדעבד אמ עבד לא דריש
כופר אם כופר נמי לא דריש אמרי לא עבד אם עבד לא דריש כופר אם
כופר דריש ומאי שנא עבד אם עבד לא עבד במקום תשלומין כופר אם
כופר כתיב במקום תשלומין; וכן בבן או בבת: ת"ר יאו בן יגה או בת
יגה לחייב על הקטנים כגדולים והלא דין הוא הואיל וחייב אדם באדם וחייב
שור באדם מה כשחייב אדם באדם לא שנא בין קטנים לגדולים אף כשחייב
שור באדם לא תחלוק בו בין קטנים לגדולים ועוד קל וחומר הוא ומה
אדם באדם שלא עשה בו קטנים כגדולים חייב בו על הקטנים כגדולים
שור

מיסו בן חורין. דלשכתן ביה כופר ע"פ עצמו: וסיכי דמי כגון
דאסו סהדי כו'. דהכא ודאי משלם כופר דכופרל כפרה ולא
קנסא דליפטור משום הודאת עצמו והיכא דליכא עדים כלל הויה
דפטורנא מכופר משום גזירת הכתוב דאין השור כפקילה והכא
הכי השור כפקילה בהעדאת העדים
דאי נמי חס הויה כר סקילה הויה
הלכך היכא דליכא עדים כלל דאין
כר כופר משלם דמים. אלל עבד ללא
משכת ביה קנס ע"פ עצמו דאי נמי
אמו דאמרי קטל עבד ולא
ידעינן אי חס אי מועד ואמר מריה
מועד הויה דפטור מקנס אע"ג
דהשור כפקילה ואפילו חס כדלמרינן
לקמן כל שחייב מיתה בכין חורין
חייב בעבד מיהו מודה בקנס פטור
הלכך כי ליכא עדים כלל אפילו דמים
לא משלם: אלל לאו דמים. וקתני
כל שחייב בכין חורין חייב בעבד
וכיון דלמרת בן חורין ע"פ עצמו
משלם דמים אמאי קתני לגבי עבד
אינו משלם ע"פ עצמו: הכי קאמר
כל שחייב כו'. הכי פירושא דברייתא
דקתני כל לאו כמודה מפי עצמו (ב) קאי
אלל בהעדאת עדים כפתם כל כפי
לכ"ד והעדאת עדים ליכא מידי
דמחייבת בכין חורין ללא מחייב בעבד
והכי קאמר כל שחייב בכין חורין
ככוונה ע"פ עדים כופר כגון ככוונה
וע"פ עדים חייב נמי בעבד ככוונה
ע"פ עדים קנס שלשים דהא השור
כפקילה וכל שחייב בכין חורין דמים
והיכי דמי כגון שלא ככוונה ע"פ
עדים חייב נמי בעבד דמים אלל ע"פ
עצמו אע"ג דבכין חורין משלם דמים
בעבד פטור כדלמרינן הויה ומגזינו
חילוק בע"פ עצמו בין כופר דכן
חורין לקנס דעבד אלל בעדים שלא
ככוונה לא אשכתן חומרל כופר
מזקנס דהכא והכא פטור הלכך לגבי
דמים מרזייהו כי הדדי נינהו: אי
כפי. דשורו שלא ככוונה ע"פ עדים
דלימיה כמורת כופר משלם דמים כיון
ש"ס דמים למיתה אדם במקום שאין
כופר וקנס אשור נמי דלימיה כמורת
כופר לשלם דמים שלא ככוונה דהא
ישנה כמורת נוקין ומיהו ככוונה
פשיטא לן דפטור דקס ליה בדרעה
מיניה: הכי גדי כפוס לו. לגדיס:
חייב. אגדי ואגדיש ופטור על העבד

תורה אור השלם
1. אם כופר ישת ע"ליו
ונתן פרוץ נפשו ככל
אשר ישת ע"ליו:
שמות כא ל
2. אם עבד יגח השור או
אקה כפי שלשים
שקלים יתן לאדונו
והשור יסקל:
שמות כא לב
3. או בן יגח או בת יגח
כמשפט הזה יצוה לו:
שמות כא לב

הגרות הב"ח
(ב) רש"י דיה הכי קאמר
וכו מפי עצמו קאמר אלל
וכי לא משלם דמים חלה:
וכי לא משלם דמים חלה:

דהיה לו לגבות: עבד כפוס לו וגדי סמוך לו. ונשרפו עמו פטור. וקסבר רבא האי פטור אעבד וגדי קאמר אעבד משום דאין תשלומין לעבד
אלל במקום קנס כשור המועד ואגדי משום דהיה לו לגבות אלל משום דקס ליה בדרעה מיניה לא פטר ליה דקסבר אשור משום ממונו ואין כאן
חייב מיתה: האמר ר"ל. כפ' כילד (לש"ל כ"ג): כגון שהלויס כגופו של עבד. דליכא עליה חייב מיתה ואפילו אגדיש נמי פטר ליה משום דקס ליה בדרעה
מיניה: בין דבר שאין ראוי לה. ליחטה נירו וכסכה אכניו: ואילו שהאש משלמת שלא ככוונה. דליכא דרעה מיניה דמים: מה שאין כן
כבור. דפטור ביה מיתה אדם דכתיב שור (שמות כ"א) ולא אדם לא קתני: אלל רבא גופיה. הא דאומיב לעיל אשור שלא ככוונה לאו דפשיטא ליה
ללא משלם ובמיתתא מייתי לה אלל בלשון בעיח אייתי לה והכי קאמר ליה רבא לרבה אי הכי דשור שלא ככוונה שאין כופר יש דמים אשור
שלא ככוונה מאי: אלל אש דבכוונה לא משלם (ס) כופר. חלל דאין כופר כאש ועוד דקס ליה בדרעה מיניה: לרבות כופר שלא ככוונה.
אע"ג דאין השור כפקילה ופליגא לרעה: לרבות עבד שלא ככוונה. לקנס: אס כופר כפיב כמקום תשלומים. דכפרל דלרבווי אחרני
אתא לתשלומין ולגופיה לא אצטרין דהויה ליה למכת כופר: אס עבד לא כפיב גבי תשלומין. אלל גבי נגיחה אס עבד יגח (סס) ולגופיה
אצטרין לתקן בין עבד לכן חורין: לחייב על הקטנים. סקילה: והלא דין הוא. ולא לרין קרא: הויה לחייב. מיתה כאדם ההורג את
האדם: וחייב. מיתה שור כאדם: לא חלקם בין נכריים קטנים לגדולים. דכתיב (ויקרא כ"ד) כי יכה כל נפש אדם אפילו קטנים כמשמע: מה
אדם כאדם שלא עשה כו"ס. רוחא קטן כגדול דכתיב (ויקרא כ"ד) ואיש כי יכה איש ולא קטן: חייב כו. על הנהרגין קטנים כגדולים:
שור